

ВИСОКИЯТ ИДЕАЛ

БЕСЕДА ОТ УЧИТЕЛЯ

СОФИЯ

1947

Високият идеал

Природата обича само ония, които имат висок идеал. Тя ги нарича свои възлюбени деца и по име ги зове. А ония, които нямат никакъв идеал, не са записани в нейната книга. Те са оставени в нейните изби за далечни дни, за далечни времена. Тъй щото, когато някой се почувствува изоставен от Бога, от природата и никой не му обръща внимание, ще знае, че причината е в самия него — няма висок идеал. Това е закон. Всеки сам може да изправи живота си, да се освободи от нещастията и страданията си; всеки може да излезе от забравената изба на природата. И най-последният човек, останал на дъното на тази изба, ако си създаде висок идеал, ще почне да пълзи като охлюв и, няма да се мине много време, той ще излезе на повърхността на земята, огрян наново от слънчевите лъчи. Тогава природата ще каже: Ето едно от моите възкръснали деца!

Какво представя смъртта и какво — възкресението? — Смъртта има отношение към забравените деца в избите на природата, т. е. към децата без висок идеал. Възкресението има отношение към децата, които излизат от дълбоките изби на материалния свят, т. е. към децата с висок идеал. А за да излезеш от такава изба, се изисква воля и безпримерна вяра.

Често слушате да се говори: Аз ям, каквото ми попадне, не правя избор в храните; обличам се с всякакви дрехи, не правя избор нито в цвета, нито в качеството на материята. Той иска да се представи

за скромен човек, който се примирява с условията. Не е така. Който яде безразборно всякаква храна, той е човек без идеал, или с низък идеал. Така яде и всеядното животно, но човек се отличава от животното. Когато ядеш, трябва да правиш избор в храните. Природата е създала много храни, но ти ще избереш най-чистата и доброкачествена, която действа благоприятно върху твоя организъм. Това е човек с висок идеал!

Природата познава, кои от нейните деца имат висок идеал и кои нямат идеал. Всеки момент тя ги поставя на изпит. За да познае, какво се крие в гънките на човешката душа, какво се крие в дълбочината на човешкия ум и на човешкото сърце, какви пориви и стремежи го вълнуват, тя го пуца в своята градина, насадена с множество плодни дървета, окичени с различни плодове, от различни качества, и внимава, на кой от тях ще посегне. Ако откъсне от най-хубавите плодове, природата пише в книгата си: Ето едно от моите умни деца, с висок идеал. От него човек ще стане! Обаче, ако види, че го мързи да се качи на дървото и си откъсне плод от ниските клони, природата вече има особено мнение за него. Тя пише в книгата си: От тебе човек няма да стане! Ти нямаш висок идеал. — Какво трябва да правя? — Да се качиш на дървото и оттам да откъснеш плод. — Много е високо, ще падна. — И живота да ти коштува, трябва да се качиш. Тогава природата ще пише: Смело е това дете — от него човек ще стане! Някой погледне нагоре към върховете, посегне с ръката си, но се уплаши; погледне надолу към ниските клони или на земята, дето е паднал някой плод, наведе се и го вземе. Природата и за него пише: Ето едно от забравените деца в моята изба — от него човек няма да стане!

Помнете: Природата спира вниманието си върху вътрешните стремежи на човека. Тя само констатира

фактите, наблюдава ги и, каквото вижда, това отбелязва. Следователно, ако е отбелязала най-доброто, причина за това сте вие; ако е хроникирала нещо, което не ви препоръчва, причината за това сте пак вие. Тя отбелязва фактите, както са, нито ги увеличава, нито намалява, и от тях вади своите заключения. Резултатите, които влияят на вашия живот, се дължат на избора, който сте направили.

Една млада египтянка, на име Елтамар, дъщеря на беден селянин, се отличавала от своите другарки по това, че носела висок идеал в душата си. Тя била умна и интелигентна, добродетелна и скромна. Когато постъпила в училището, учителят я запитал: Ще се ожениш ли, Елтамар, или девица ще останеш? Тя отговорила: Аз имам само един идеал в живота си и според него ще живея. Ако се женя, то ще бъде само за царския син. Всеки друг, ако не е царски син, ще го върна. Това е моят избор: или за царския син ще се оженя, или девица ще остана. Ще кажете, че този избор е глупав. Не е глупава тази мома, тя има висок идеал.

В какво се заключава приложението на високия идеал в живота? Ако имаш някакво верую, ако следваш някакво учение, ако прилагаш известна мярка, ако държиш някакъв образ в съзнанието си, всичко това да отговаря на високия идеал. Щом имаш сърце, ум, душа и дух, те трябва да се вдъхновяват от висок идеал. Духът ти да бъде мощен, да бъде син на Истината.

Кой е синът на Истината? Той е царският син, идеалът на всяка душа. Ето защо, ако излезеш сутрин рано, да посрещнеш слънцето, бъди там на време, преди да се е показало то на хоризонта. Посрещни първия лъч на изгряващото слънце. Той е най-важният, той е царският син, той е синът на Истината. Той крие в себе си, силата и мощта на слънцето. Не възприемеш ли първия лъч, ти си из-

пуснал изгрева на слънцето. Приеми първия лъч и спокойно се върни у дома си. Първият лъч носи богатството на всичките лъчи. Първият лъч е първият плод на изгряващото слънце, на великото дърво на живота. Останалите лъчи са последните плодове на това велико дърво. Кажеш ли някой, че може да посрещне слънцето в кой и да е момент, или може да го наблюдава в кой и да е час през деня, природата казва за него: От тебе човек няма да стане!

Ако се качиш на планина и ожаднееш, не пий каква и да е вода. Спри се на пътя, огледай се и намери най-чистия извор. Наведи се, гребни с ръката си и пий от чистата планинска вода. Ако постъпваш така, ти си човек с висок идеал. На тебе може да се разчита. Кажеш ли, че можеш да пиеш и от тук и оттам, отдето ти попадне, природата пише, че ти си човек без характер, с низък идеал — на тебе не може да се разчита. Окултният ученик се отличава с висок идеал. Като отидеш при планинския извор, каквито мъчнотии и да срещнеш, ще се наведеш и ще пиеш от средата, от най-чистата вода. Като се качиш на планината, не бързай по-скоро да слезеш, но избери най-красивото място и седни да си починеш. Разгледай цялата местност около себе си и запази дълбоко в душата си впечатление за красивата картина. Като слезеш в долината, носи спомен в съзнанието си за живата картина, за живия връх, на който си възлязъл. Високите планински върхове, чистите извори са живи и остават вечни, незабравими образи в съзнанието на човека.

Прилагай високия идеал навсякъде в живота си! Ако търсите книги за четене, намерете книгите на най-знаменития писател, на най-красноречивия проповедник. Ако искате да посетите някоя художествена галерия, идете в изложбата на най-видния художник. — Не трябва ли да разглеждаме и обикновени картини? — Такива картини срещаме всеки

ден в живота си. Достатъчно е да наблюдавате хората, да видите, как ядат, каква храна употребяват и кога ядат, за да имате обикновени картини пред очите си. Обаче, ако правите избор на картини по високия идеал, една картина е достатъчна. Тя трябва да бъде произведение на най-великия художник — на художник с висок идеал. Когато избирате приятел, ще спазвате пак същия закон: ще изберете най-умния, най-интелигентния, най-добрия, най-чистосърдечния. Когато мъж избира жена, или жена избира мъж, пак трябва да се ръководят от високия идеал. Който отстъпва от високия идеал, той сам става причина за нещастията и страданията в живота си.

Сега ние говорим за идейното в живота, за принципите, които трябва да се прилагат всеки ден. Ще каже някой, че идеалът му не е прав, не води към добър край. Ако сегашният ти идеал не е прав, изправи го. Следващият момент е в твоите ръце — избери си друг идеал. Така ще дойдеш до идеала на своята душа, който е вечен и води човека в правия път — в пътя на любовта. Ако днес изпуснете първия лъч на слънцето, на другия ден можете да го посрещнете. Ако и на другия ден го изпуснете, денят ви е изгубен. Посрещнете ли днес първия лъч, и останалите дни можете да го посрещате. Само така може да подобрите живота си. Най-светлата мисъл, най-възвишеното чувство, най-красивото действие съдържат в себе си първият лъч на слънцето, който прониква в човешката душа.

Как може да се изправи човешкият живот? Хвани най-голямата и най-малката си погрешка и ги дръж в съзнанието си, докато се освободиш от тях. И години да ги държиш в себе си, не отстъпвай пред тях. Най-после погрешките ти ще кажат: Ние имаме пред себе си човек с характер, който заслужава да живее. Отстъпваме ти своето положение и ставаме твои слуги. Ти ще вървиш напред, а ние

след тебе. Някои ученици пропадат на изпитите, претърпяват неуспех в живота си и бързо се отчайват. Те напушат полесражението, отричат се от своя идеал и казват: От нас няма да стане нищо. — Това са хора без идеал.

Защо иде човек на земята? За угощение ли? Човек е извикан на земята като в опитно училище, да изпита характера си, да познае своя ум и сърце, да познае себе си. Като седнеш пред трапезата да се храниш, природата отваря широко очите си и наблюдава, как държиш лъжицата и вилицата, как ядеш, с каква кърпа си служиш, и от всичко това заключава, какво може да стане от тебе. Ако си поканен за втора смяна и ядеш от същата чиния, в която е ял друг някой, мислиш ли, че си човек с висок идеал? Какво прави човекът с висок идеал? Той носи в чантата си чиста чиния, лъжица и вилица, и ако не сменят нечистата чиния с чиста, той казва: Ще ми позволите да си послужа със своя чиния, със своя лъжица и вилица. Така трябва да постъпва окултният ученик. Ако искате да угостите някого по високия идеал, ето как трябва да постъпите: ще опечете десет пити от прясно, чисто, доброкачествено брашно, при най-чистия, най-добрия и най-спретнатия фурнаджия. След това ще покриете трапезата с бяла, чиста покривка и пред всеки гост ще сложите по една чиста чиния и парче от прясната пита. В чинията ще турите един грозд, една ябълка и една круша. Гроздето ще бъде донесено от най-хубавото лозе, изложено на чисто, добро място. Ябълките и крушите ще бъдат от дървета, отгледани по високия идеал. След това гостите ще насядат тихо и с разположение пред трапезата и ще се хранят. Всички ще благодарят, ще станат и ще излезат да се разходят до близката околност, да пият от водата на чистия извор. Това е угощение по новия начин.

Срещате богати хора, крайно взискателни към храната, но в умствения и в моралния си живот нямат висок идеал. Те допускат и лъжата, и кражбата в живота си като обикновени неща. Те започват добре, свършват зле. На физическия свят те се водят от някакъв идеал, но в духовния — никакъв идеал не ги движи. За такъв човек природата пише: От тебе човек няма да стане! Кажеш ли някой, че може да люби когото и да е, той не говори истината. Досега не съм срещнал човек, който може да люби когото и да е. На думи всичко е възможно, но в действителност не е така. Любовта се изпитва в живота. Като кажеш „любов“, трябва да почувствуващ вътрешното ѝ съдържание и смисъл. Който чувства любовта, той може да преобрази живота си в един момент.

Кого може да люби човек? — Бога. Първо ще любиш Бога, после ближния си, а най-после себе си. Това е великата истина на живота. Който не започва живота си с любов към Бога, от него човек не може да стане. Ако искате да се уверите в истинността на моите думи, проследете историята на човешкото развитие и вижте, има ли човек на земята да е отрекъл любовта към Бога и да е станал велик. Великите хора, гениите, светиите и Учителите на човечеството са хора, които любят Бога. Някои възразяват: Ако се проповядва любов към Бога, ще забравим хората и отношенията си към тях. Няма да забравим хората, но ще внесем в живота им висок идеал. Ако всички се стремяха към първия лъч на слънцето, към великата Божия Любов, съвременният свят щеше да върви напред, ще се развива правилно. Съвременните хора щяха да се радват на здраве, сила и богатство.

Мнозина казват за себе си, че имат широко сърце, което включва всички хора, даже и цялото човечество. Това са само думи, които не отговарят

на истината. Да любиш човека, значи, да го познаваш. Да любиш човечеството, значи, да познаваш всички хора. Обаче, само онзи познава ближния си, който може да изправи погрешките му. Следователно, ако любиш всички хора, ти си в състояние да изправиш техните погрешки. Така ли е в същност? Ти казваш, че любиш цялото човечество, а не можеш да търпиш жена си, която е член от това човечество. Имаш син и дъщеря, но не се разбираш с тях. Невъзможно е да познаваш човека, да го обичаш и да не се разбираш с него. Значи, твърдението, че обичаш всички хора, не е право, не отговаря на истината. — Кога можеш да познаеш човека? — Когато любиш Бога. Любовта към Бога води към познаване на ближния и на самия себе. Това прави човека щастлив и готов да изпълни Божиата любов.

Както и да се говори на съвременния човек за любовта, той я смесва с чувствата и настроенията си и казва: Моето сърце гори от любов, познавам любовта. Това, което гори и изгаря, не е любов. Това са лъчите на черната светлина, която носи смърт и разлагане; тя опетнява и изопачава човешката душа. Мислите ли, че Великият Творец на вселената може да се излъже от любовта на хората? Мислите ли, че проявите на разумната жива природа могат да се объркат с човешките прояви? Бог познава своето, т. е. Божественото, дето и да е. Бог на вечното благо люби в човека доброто и истината. Казано е в Писанието: „Възлюбил си истината в човека“. Най-възвишеното, най-чистото, най-красивото в човека, това е истината. Някой иска да знае, дали разумният свят се интересува от неговия обикновен живот. Хората могат да се интересуват от обикновените неща в живота, но не и разумните същества. Ако си пръв слуга при един богат господар, и десет други слуги ти услужват, трябва ли и господарят ти да се грижи за тебе? Той знае, че другите

слуги имат пред вид твоите нужди и ги задоволяват. Един от слугите чисти дрехите ти, друг — обувките ти, трети — нарежда стаята ти и т. н. — Доволен ли е господарят ми от моите лъснати обувки? — Господарят не обръща внимание на твоите обувки, но той се интересува от оня слуга, който ги е лъснал. Ако той се е водел от високия идеал и е лъснал обувките на своя ближен по всички правила на своето изкуство, той спира вниманието на господаря си, който казва: Идея има тоя човек, на него може да се разчита! Как ще приложите високия идеал в живота си? Ако жената иска да ушие риза на мъжа си и се задоволи с първата материя, която ѝ падне на ръка, и я ушие, както и да е, тя няма висок идеал. Щом иска да ушие риза на мъжа си, трябва да обиколи целия пазр, докато намери плат, който отговаря на изискванията на високия идеал, и да я ушие по всички правила на изкуството. Това е жена с висок идеал. И мъжът трябва да постъпи по същия начин. Щом иска да купи плат за рокля на жена си, не трябва да се задоволи с първия, който му падне, само за да залъже жена си, но да направи усилие, да намери най-хубавия плат и да го занесе на най-добрата шивачка да го ушие. Ако и жената, и мъжът постъпват по правилата на високия идеал, природата пише и за двамата: Ето хора с характер, които имат висок идеал, и правят най-добър избор!

Имаш приятел и желаеш да му подариш една книга за четене. Ще обиколиш всички книжарници, за да избереш най-ценната книга, най-съдържателната, да я чете, да се повдига и да я помни цял живот. Твоето приятелство се основава на високия идеал. Искаш да напишеш няколко мисли за спомен на своя приятел. Какво ще направиш? Ако препишеш, каквото ти падне, ти не си човек с висок идеал. Ще препишеш нещо от Петко Славейков за па-

ра̀та: „Парице, парице, всесилна царице“, и ще се задоволиш. Пар̀ата не е идеал и не може да движи човечеството. Една мисъл ще напишеш, но опитана, преживяна. Ще извадиш тая мисъл от дълбочината на душата си. И като я чете, приятелят ти ще се възхищава и ще ти благодари. А природата ще пише: От тебе човек ще стане!

Някой казва, че обича някого. — Защо го обича? — За хубвите му очи и вежди. Друг обича приятеля си за хубавата му уста, трети — за хубавия му нос. Това е неразбиране на любовта. Любовта не се предизвиква от някакво външно качество. Да обичаш някого за неговите външни качества, това показва, че имаш низък идеал. Да обичаш приятеля си, това значи, да виждаш в него една добра черта на характера му, която го отличава от всички хора. Тая черта е неизменна — на нея може всякога да се разчита. Добрата черта в човешкия характер не е нито в красивите му очи, нито в красивата му уста или в красивия нос. Тя е на най-високото място, на върховете на неговия живот. Като намериш доброта черта в своя приятел, ще я откъснеш, ще я държиш в себе си като свещен дар. И тогава природата пак пише: От тебе велик човек ще стане!

Имаш учител, възхищаваш се от него и казваш: Моят учител знае много науки — физика, химия, математика, астрономия — учен човек е той. Знанието не определя човека. То не прави човека учител. Друго нещо характеризира учителя. Многото знание, необработено, представя излишен товар, с който малцина се справят. Външното знание е само украшение на шапката; същественото е шапката, а не панделката ѝ. Учител казва на ученичката си: Ще си купиш най-хубавата шапка, но без никакви украшения. Тя отива с другарката си, да си купи шапка. Купува си най-хубавата шапка, но шапкарката ѝ казва, че без панделка шапката не представя нищо осо-

бено. — Учителят ми каза да си купя шапка без украшения. — Той не разбира от шапки. Ако турите една панделка, шапката ще стане по-хубава. Другарката ѝ настоява за още една панделка. И тук ученичката отстъпва — туря още една панделка на шапката си и казва: Учителят ще бъде доволен вече от шапката ми. Не, шапката изгуби своята цена. — Защо? — Защото отговаря на чужди идеали.

Представи си, че си писател и получиш от твой приятел хубава писалка със златно перо. Ти пишеш с писалката и се радваш, че можеш да изливаш своите чувства и настроения чрез златното перо. Дойде един твой познат, вижда писалката ти и закачва на нея един голям скъпоценен камък. Дойде друг, закачва още един скъпоценен камък. Ти искаш да пишеш с писалката си, но изпитваш затруднение. — скъпоценните камъни тежат на писалката, а постепенно и мисълта ти се затруднява, не се лее леко, плавно, както по-рано. — Какво представят украшенията в живота? — Те са временните, преходните идеали на съвременното човечество, на съвременните ученици и религиозни. Те не разбират силата на Божественото, което прониква в човешката душа като искра, и възпламенява вечния огън в нея.

Казват: Дано се намери човек да ми закачи един диамант на врата, макар да не отговаря на високия идеал. Не е така. Има смисъл да закачат диамант на врата ви, но да бъде най-големият, най-красивият, най-чистият. Такъв трябва да бъде вашият идеал. Ако някой иска да закачи на врата ви малко, едва видимо диамантче, не се поддавайте. Каквото носите вън и вътре в себе си, трябва или да отговаря на висок идеал, или да не се занимавате с него. Стремете се към най-великото, най-красивото, най-доброто, най-чистото. Това е истината, която трябва да вложите в душите, в сърцата и в умовете си,

Да се говори на хората за високия идеал, това значи, да се върви по течението на великата река на живота. Накъде отива тая река? Тая вечер и аз ви говоря за високия идеал, изразен чрез най-великото, най-красивото, най-чистото, най-доброто в света. Това е първият лъч, който излиза от Божественото Начало. Ако схванете тоя лъч, вие ще станете ученици и човеци. Вие сте от онези, които разбират Истината като висок идеал на своята душа. Ако закъснявате и не възприемате първия лъч, ще изпаднете в положението на забравените деца в дъното на избата. Тая изба е за обикновените деца, а не за необикновените, т. е. за Божествените. За тези деца, именно, е създаден великият свят.

Всеки говори за това, което живее в него. Човекът с висок идеал говори за високия идеал, любещият говори за любовта, истинолюбивият — за истината, мъдрият — за мъдростта. Значи любещият говори за любовта, а страхливият — за страха. — Кой от двамата печели? — Който говори за любовта. Умният говори за мъдри неща, а глупавият — за глупави. Умният гради, а глупавият руши; умният пише, а глупавият преписва. Кой от двамата печели? — Умният печели, а глупавият губи. Някой богатски син казва, че се е научил да се разписва на записите прашани от баща му. Животът на мнозина се заключава само в разписване. Те само се разписват, че от този, от онзи взели нещо. Когато природата погледне на човек, който само взима, а нищо не дава, тя пише: От това мое дете нищо няма да стане! То се е научило да се разписва, а само нищо не може да напише.

Какво се иска от съвременния човек? — Да следва пътя на възвишените същества, на Белите Братя, на учениците от Всемирното Братство. Те носят велик идеал в душата си. Те мислят, чувствуват и действуват според изискванията на тоя идеал. Ко-

гато някое от тези същества реши да слезе на земята, всички го съветват да отиде между най-добрите хора, т. е. между тези, които се стремят към висок идеал. — При кого отива учителят? — При онзи ученик, чиято душа трепти за учителя си. Той ще го посети и ще си каже: Тук живее един от учениците ми, който има висок идеал! Мине ли покрай къщата на ученик, който няма връзка с учителя си, последният ще каже: Тук живее един от забравените ученици. Той ще мине и замине край дома му, без да му остави нещо.

Само няколко думи изразяват идеята за високия идеал: най-възвишеното, най-красивото, най-правдивото, най-истинолюбивото — всичко от първа степен. Вложете високия идеал в душата си, да видите, как ще се подобри вашият живот. Прилагане е нужно. Кажеш ли, че сърцето ти е празно, ще знаеш, че любов нямаш. — Какво да правя, за да придобия любовта? — Ставай всяка сутрин рано и излизай вън да посрещаш слънцето. Хванеш ли първият лъч, ти си отворил вече сърцето си за любовта.

Първият лъч подразбира първата мисъл, първото чувство, които минават през ума и сърцето ти. Като ставаш сутрин от сън, напиши първата мисъл и първото чувство, които са те занимавали. В това отношение, природата е крайно взискателна. Като се събуди едно дете от сън, тя се спира пред него със затаен дъх и се вслушва с трепет, да разбере, какви са първата мисъл, минала през главата му, и първото чувство, раздвижило детското му сърце. Ако и ти, като дете на живота, още със ставането си от сън, помислиш първо за Бога, за Неговата Любов, която изпълва душата ти, и буди благодарност за всички блага, които ти се дават, тя пише: От това дете велик човек ще стане!

✱

Беседа от Учителя, държана на
11 септември, 1923 г. — София.